

June 2023 | SL

This page is also available in:

- ES
- BG
- CS
- DA
- EN
- DE
- ET
- FR
- EL
- GA
- HR
- IT
- LV
- LT
- HU
- MT
- NL
- PL
- PT
- FI
- RO
- SK
- SV

Available Languages:

UVODNIK

Uvodnik

Drage bralke in bralci!

Pred nami je še eno plenarno zasedanje z bogatim programom, ki vključuje veliko mnenj o številnih pomembnih temah. Posebej bi vas rad opozoril na eno od njih, tj. o mladih. Vključevanje mladih v naše demokratične procese ni le nekaj, kar je zaželeno, temveč je nuja, saj je prihodnost Evrope njihova prihodnost. Zato je ena mojih ključnih političnih prednostnih nalog, da EESO postane pravi forum nove generacije, kjer lahko mladi izrazijo svoja stališča in, kar je še pomembneje, kjer se sliši njihov glas. Ta teden bomo imeli priložnost razpravljati o nekaterih osnovnih gradnikih tega foruma nove generacije in o njih odločati.

Najprej bomo odločali o ustanovitvi nove skupine EESO za mlade. Na podlagi dosežkov evropskega leta mladih in odličnih rezultatov, s katerimi se lahko pohvali naš Odbor, imamo trdno podlago, da to pobudo še nadgradimo. Nova skupina naj bi se osredotočala na razumevanje različnih izzivov, s katerimi se danes soočajo mladi, in na oblikovanje učinkovitih rešitev za njihovo sodelovanje v dejavnostih EESO. Preučila bi tudi različne možnosti za ustanovitev stalnega mladinskega organa v EESO. Z ustanovitvijo skupine želim zagotoviti, da se vprašanja, povezana z mladimi, obravnavajo celovito in z največjo predanostjo, predvsem pa, da ostanejo na vrhu dnevnega reda EESO.

Poleg tega bomo v prihodnjih tednih preučili pilotni projekt za vključitev ocene učinka EU z vidika mladih v mnenja EESO. Namen je zagotoviti, da bomo v svoja mnenja vključili vidik mladih. To nam bo pomagalo, da bomo v postopku odločanja v celoti upoštevali njihove poglede, potrebe in želje ter spodbujali resnično participativen in vključujoč pristop pri oblikovanju politik EU.

V prihodnjih dneh pričakujem, da bodo naši člani pokazali podporo in zavezanost sprejetju teh odločitev. Mladim državljanom EU bomo tako dokazali, da lahko besede spremenimo v dejanja, obljube v resničnost, ta forum pa v njihov forum.

Oliver Röpke

predsednik EESO

KOLEDAR DOGODKOV

5. in 6. julij 2023, Alexandria, Egipt

Evro-sredozemski vrh ekonomsko-socialnih svetov in podobnih institucij 2023

12. in 13. julij 2023, Bruselj

Plenarno zasedanje EESO

19. julij 2023, Bruselj

Boj proti energetski revščini za pravični prehod

TO THE POINT

K BISTVU

V tej številki poročevalec EESO Jan Dirx pojasnjuje stališča Odbora o enem od najbolj vročih vprašanj na dnevnem redu EU: reformi trga električne energije v EU.

EESO preučuje načrt Evropske komisije za trg električne energije, Jan Dirx pa v tej rubriki na kratko pojasnjuje predloge Odbora za to, da bi ta trg bolj koristil potrošnikom, podjetjem in na splošno vsem ljudem.

O mnenju o reformi trga električne energije bo EESO razpravljal na plenarnem zasedanju junija.

REFORMA TRGA ELEKTRI?NE ENERGIJE: LIBERALIZACIJA, KJER JE MOGO?A, IN REGULACIJA, KJER JE POTREBNA

Pripravil Jan DIRX

Reforma trga električne energije v EU bi morala temeljiti na hibridnem modelu, ki bi združeval tržne sile in vladno upravljanje, saj energija ni blago kot katero koli drugo.

Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) že nekaj časa poziva k reformi trga električne energije v EU. Tveganja, ki jim je izpostavljen ta trg, se v praksi v veliki meri prenašajo na potrošnike in podjetja. Po ruskem napadu na Ukrajino so cene energije, ki so se zviševale že od leta 2021, še hitreje narasle. Vojna je

močno vplivala na stroške fosilnih goriv, zlasti plina, ki se uporablja za proizvodnjo velike količine električne energije, ta povišanja cen pa so bila prenesena na končne odjemalce.

Zaradi nastalih razmer je Evropska komisija predlagala reformo električnega trga v EU. EESO priznava, da je v predlogu Komisije nekaj pomembnih korakov, vendar meni, da ti ne zadoščajo.

Odbor zato predlaga več daljnosežnih reformnih predlogov. Naše glavno načelo je, da **energija ne bi smela biti obravnavana kot običajno blago, saj je temeljni element našega ekonomskega in socialnega sistema ter tako osrednji del zagotavljanja javnih storitev**. Zato je treba ustvariti regulativni okvir za energijo prihodnosti, ki bo zagotavljal okolju prijazno, cenovno dostopno in zanesljivo oskrbo z energijo ter tudi pravico do energije. Ta okvir bo hibridni model tržnih sil in vladnega upravljanja po načelu „ **liberalizacija, kjer je mogoča, in regulacija, kjer je potrebna**“.

Bistvo modela, predstavljenega v predlogu, je **vladni energetski mehanizem**, ki kupuje električno energijo od proizvajalcev in jo prodaja dobaviteljem gospodinjskih odjemalcev, malim in srednjim podjetjem, energetskim skupnostim državljanov in velikim odjemalcem, pa tudi drugim državam, kjer je to primerno in mogoče.

Pozdravljamo namero Komisije, da bi postal trg električne energije bolj osredotočen na potrošnike, vendar menimo, da bi lahko v zvezi s tem naredili še korak dlje. Po našem mnenju bi bilo na primer treba trg organizirati tako, da bi imeli **potrošniki in drugi mali udeleženci, ki proizvajajo lastno električno energijo, od slednje čim večje koristi, tudi če jo dovajajo v omrežje**. Še en bolj pošten način, ki bi koristil malim proizvajalcem, je naša zamisel o **banki električne energije** – konceptu, ki ga je mogoče še izpopolniti.

Ob koncu želimo opozoriti, da trg električne energije doživlja korenite spremembe in ga bo zato v prihodnjih letih nedvomno treba dodatno reformirati.

„VPRAŠANJE ZA ...“

Vprašanje za ...

Evropska komisija je pred kratkim predstavila nov predlog, s katerim želi spodbuditi popravila blaga namesto nadomeščanja z novim, kar je v zadnji letih postalo običajna praksa. EESO bo ta mesec pripravil svoje predloge za izboljšanje pravice do popravila. Thierryja Libaerta smo zaprosili, da nam pojasni, za kaj se EESO zavzema.

Thierry Libaert je poročevalec za mnenje EESO o tej temi in je tudi avtor mnenja iz leta 2013, v katerem je EESO kot prvi EU opozoril na problem načrtovane zastarelosti. Nekateri od njegovih prvotnih predlogov se zdaj uresničujejo.

Za resni?no evropsko pravico do popravila

Vprašanje EESO: Katere nove elemente želi Odbor vključiti v mnenje o pravici do popravila?

Thierry Libaert: Popravljivost izdelkov je tema, ki je iz dveh razlogov tipičen primer dela Odbora.

Prvič, ker je del dolgotrajne dinamike na področju varstvu potrošnikov, v kateri podpiramo zlasti trajnostne izdelke in svarimo pred zavajajočimi okoljskimi trditvami. In drugič, ker je pri takšnih temah skoraj vedno mogoče doseči veliko večino glasov na plenarnem zasedanju.

Mnenje o pravici do popravila, ki sva ga pripravila s soporočevalko **Emilie Prouzet**, odraža vse večjo usklajenost med potrošniškimi vprašanji in varstvom okolja. Pri popravljenih izdelkih je potrebnih manj surovin, zlasti kritičnih, predvsem pa manj odlagališč, in to v času, ko so odpadki iz električnega in elektronskega sektorja ocenjeni na 7,4 milijona ton na leto.

V našem mnenju predlog Komisije podpiramo, vendar pozivamo, naj gre še dlje, da pravica do popravila ne bi bila zgolj teorija. Prepovedati bi bilo treba nekatere prakse (kot je serijska prodaja), katerih cilj je preprečiti popravilo, podpirati obnovljene izdelke in tridimenzionalno tiskanje ter učinkovito podpirati serviserje, na primer z usposabljanji. Treba je tudi ozaveščati potrošnike, saj so mnogi že pozabili, da bi lahko svoje stvari popravili, namesto da kupijo nove. Ukrepi na tem področju morajo biti celostni in vključevati vse zainteresirane strani.

UGANITE, KDO JE NAŠ GOST...

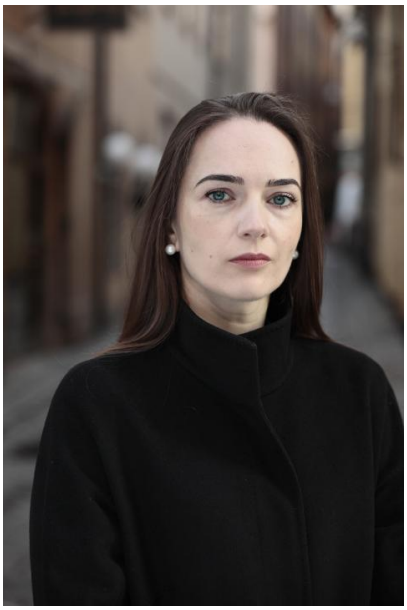

Posebni gost

V rubriki „Posebni gost“ predstavljamo izjemne osebnosti s področij znanosti, novinarstva in kulture ter družbenega in političnega življenja.

Ta mesec je naša gostja **Oleksandra Matvičuk**, zagovornica človekovih pravic in vodja Centra za državljanske svoboščine v Ukrajini. Ima izkušnje

z vzpostavljanjem horizontalnih struktur za množično vključevanje ljudi v dejavnosti na področju človekovih pravic, zlasti v okviru pobude Euromaidan SOS, prav tako pa se že več let ukvarja z dokumentiranjem vojnih zločinov. Je avtorica številnih poročil za Združene narode, Svet Evrope, EU, Organizacijo za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) in Mednarodno kazensko sodišče ter pobudnica kampanje #SaveOlegSentsov za izpustitev Olega Sentsova in drugih političnih zapornikov na Krimu in v Donbasu. Za misije pri OVSE je prejela nagrado za zagovornike demokracije za svoj „izreden prispevek k spodbujanju demokracije in človekovih pravic“. Leta 2022 je prejela nagrado Right Livelihood Award, časnik Financial Times pa jo je uvrstil med 25. vplivnih žensk na svetu. Prav tako je leta 2022 Center za državljanske svoboščine, ki ga vodi, skupaj z beloruskim aktivistom za neodvisnost in demokracijo Alešem Bjaljackim ter rusko organizacijo Memorial prejel Nobelovo nagrado za mir.

Ukrajina bo okrepila NATO

Piše Oleksandra Matvijčuk

Kot odvetnica za človekove pravice dokumentiram vojne zločine v tej vojni, odkar jo je Rusija začela leta 2014, tako da bodo prej ali slej vsi krivci kaznovani. Vendar kot človek razumem, da ne moremo čakati do takrat, da jih ustavimo. Zato se zavzemam za hiter začetek postopka pridruževanja Ukrajine zvezi NATO.

Soočamo se s številom vojnih zločinov brez primere. Ruske enote so namerno uničile stanovanjske stavbe, cerkve, šole in bolnišnice, napadle evakuacijske koridorje, vzpostavile sistem ločevalnih taborišč, organizirale prisilne deportacije, zagrešile ugrabitve, posilstva in mučenja ter umorile civiliste na zasedenih območjih.

To ni vojna med dvema državama. To je vojna med dvema sistemoma: avtoritarizmom in demokracijo. Rusija želi dokazati, da so demokracija, pravna država in človekove pravice lažne vrednote. Če so resnične, zakaj ne morejo nikogar zaščititi? Zakaj celotni mednarodni mirovni in varnostni sistem ne more ustaviti ruskih grozodejstev? Zakaj sem jaz, odvetnica za človekove pravice, ki že vrsto let uporablja pravo za zaščito ljudi, zdaj prisiljena, da na vprašanje „Kako lahko pomagamo zaščititi ljudi pred rusko agresijo?“ odgovarjam z: „Dajte Ukrajini sodobno orožje“?

Ker trenutno pravo ne deluje. Vendar verjamem, je to le začasno.

Ruska vojska že desetletja izvaja mednarodne zločine v Čečeniji, Moldaviji, Gruziji, Maliju, Libiji in Siriji. Zanje nikoli ni bila kaznovana.

Prekiniti moramo ta krog nekaznovanosti. Ustanoviti moramo posebno sodišče za zločin agresije, pred katerim bodo Putin, Lukašenko in drugi krivci odgovarjali za ta zločin.

Da, to je drzen korak, vendar pravi.

Kot odvetnica za človekove pravice dokumentiram vojne zločine, tako da bodo nekega dne vsi ruski zločinci zanje odgovarjali, vendar kot človek razumem, da ne moremo čakati do takrat, da ustavimo te zločine. Zato je moje stališče naslednje:

Dokler bo Ukrajina ranljiva, bo ranljiv tudi celoten evroatlantski varnostni sistem. Namesto članstva v zvezi NATO nekateri politiki govorijo o varnostnih zagotovilih, ki jih v resnici sploh ni mogoče primerjati s členom 5 pogodbe o zvezi NATO. Kako lahko ločena zagotovila jamčijo varnost tako velike države, ki je pred ruskimi raketami ni mogoče zaščititi z enim samim ščitom? Kako visoki bodo dolgoročni stroški, zlasti zaradi neposrednih posledic negotovosti, kot je prehranska kriza? Ali nam posebna zagotovila omogočajo trajnost, ko pa se lahko to, kar je danes obnovljeno, jutri spet uniči? Lahko omogočijo varno vrnitev milijonov ukrajinskih beguncev v Ukrajino?

Ukrajina si zasluži članstvo v zvezi NATO. Ukrajina deli vrednote svobode in demokracije ter jih je pripravljena braniti. Ukrajina ne bo le upravičenka, temveč bo tudi pomembno prispevala k varnosti zavezništva. To niso obljube, to je dejstvo, dokazano na bojišču. Ukrajina bo okrepila NATO.

Začetek dejanskega postopka pridruževanja Ukrajine k zvezi NATO bo prispeval h končanju te vojne, ne njeni širitvi. „Strateška negotovost“ bo namreč za Rusijo vselej razlog, da nadaljuje napad na Ukrajino.

Prebivalci Ukrajine na vrhu zveze NATO 11. in 12. julija 2023 v Vilni pričakujejo konkretne rezultate. Ne moremo se več zadovoljiti z zagotovili, da so vrata v NATO odprta. Zdaj je čas, da se sprejmejo odločitve za začetek postopka pristopa Ukrajine k zvezi NATO.

Rusija je bila vselej proaktivna. Vojne in okupacijo tujih ozemelj je izkoriščala za to, da je mednarodno skupnost postavila pred gotova dejstva in jo prisilila, da se sooči z novo realnostjo. Demokratične države, ki sodelujejo v zvezi NATO, bi morale končno prevzeti pobudo za začetek upravljanja tega procesa. Varnost smo predolgo dojemali kot samoumevno. Prevzeti moramo odgovornost za našo skupno prihodnost.

NOVICE EESO

EESO bolj kot nacionalne subvencije podpira Evropski sklad za suverenost

EESO je v raziskovalnem mnenju ob 30. obletnici enotnega trga podprl zamisel Komisije, da bi namesto omilitve pravil konkurence ustanovili sklad EU, ki bi združeval sredstva za naložbe v ključne projekte zelene tehnologije.

Omilitev pravil o državni pomoči za zaščito evropskih industrij pred tekmeci iz ZDA, kjer je bil sprejet zakon o zmanjšanju inflacije, bi lahko privedla do asimetrije med bogatejšimi državami članicami, kot je Nemčija, ki je zmožna subvencionirati svoje industrijske sektorje, in državami članicami z manj fiskalnega manevrskega prostora, ki si tega ne morejo privoščiti. To je poudaril EESO je v novem poročilu, ki podaja oceno 30 let enotnega trga in njegove prihodnosti.

„Vzpostavitev Evropskega sklada za suverenost je najboljši način za nov zagon evropske industrijske politike in naložb v zelene tehnologije," je dejal poročevalec **Felipe Medina Martín** iz skupine delodajalcev v EESO. Poudaril je tudi, da je treba pregledati in spremeniti veljavna pravila o državni pomoči.

„Preučiti je treba merila za dodeljevanje državne pomoči, njihove posledice in koristi," je dejal poročevalec. Dodal je: „Vemo, da so bili nekateri sektorji upravičeni do državne pomoči ter odstopanj in izjem v zvezi z njo, drugi pa ne. Če k temu dodamo še neravnovesja med državami članicami, smo priča ogromnim razlikam na področju konkurenčnosti v EU."

EESO v poročilu poudarja, da je enotni trg nedvomno eden največjih političnih, gospodarskih in socialnih dosežkov EU, vendar mora ostati nenehno razvijajoči se projekt, ki se bo še naprej prilagajal spreminjajočim se razmeram in se odzival na prihodnje izzive.

Na prvem mestu bi morala biti **odprta strateška avtonomija**: prednostne naloge bi morale biti oskrba, trgovina, energija in kritične surovine, pri čemer bi bil eden od ustreznih načinov sklepanje sporazumov z državami, ki imajo enaka načela in vrednote.

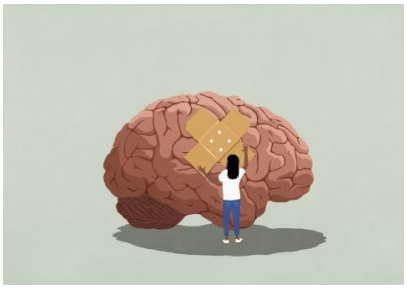
V zvezi z notranjim trgom EESO opozarja na zaskrbljujoče dejstvo, da se **večina regulativnega bremena še vedno ustvarja na ravni držav članic**, pri čemer nacionalni predpisi včasih začnejo veljati pred predložitvijo pobud EU, kar preprečuje usklajevanje in lahko povzroči izkrivljanje enotnega trga. Da bi se temu izognili, EESO predlaga, naj EU bolj proaktivno in pravočasno pripravlja zakonodajo.

Upoštevajoč vidik delavcev želi EESO videti, da se ukrepi za spodbujanje konkurenčnosti in trajnosti podjetij uskladijo z ukrepi za zaščito kakovosti dela in zagotavljanje pravic državljanov, varstva potrošnikov ter pravičnih pogojev za manjša podjetja.

„Svet se spreminja, zato se bo morala paradigma, ki se je v zadnjih 30 letih uporabljala za enotni trg, prav tako spremeniti, in to verjetno kar radikalno, če želimo premagati nove geopolitične izzive," je poudaril soporočevalec **Angelo Pagliara** iz skupine delojemalcev EESO. „Damping je orodje, ki spodkopava konkurenco, zato se moramo za dosego resnične konkurenčnosti boriti proti vsem oblikam dampinga – socialnemu, davčnemu in vsem drugim," je še dejal.

To krovno poročilo bodo spremljala mnenja, ki bodo obravnavala posebna vprašanja v zvezi z enotnim trgom. (dm)

EESO poziva k pripravi zakonodaje EU o prepre?evanju psihosocialnih tveganj, povezanih z delom

Evropski ekonomsko-socialni odbor je ob svetovnem dnevu varnosti in zdravja pri delu 2023 pozval Evropsko unijo, naj sprejme zavezujočo zakonodajo za preprečevanje psihosocialnih tveganj na delovnem mestu. Vse več je dokazov o tem, da prekarno delo znatno vpliva na duševno zdravje delavcev.

EESO je 27. aprila v okviru razprave s španskim državnim sekretarjem za delo in socialno gospodarstvo **Joaquínom Pérezom Reyem** predstavil svoje mnenje o prekarnem delu in duševnem zdravju.

Poročevalec za to mnenje, **José Antonio Moreno Díaz**, je ponovil, da obstajajo jasni dokazi, da prekarno delo povečuje možnosti za poslabšanje duševnega zdravja delavcev, kar pomeni, da gre za vprašanje javnega zdravja.

Prekarno delo z vidiki, kot so negotovost zaposlitve, izkoriščevalske pogodbe o zaposlitvi za določen čas, dolg delovnik in nezmožnost načrtovanja delovnega časa, krši temeljne pravice delavcev, zato se je treba boriti proti vsem oblikam takega dela in jih odpraviti. EESO zato poziva k sprejetju zavezujoče zakonodaje na ravni EU ter dopolnitvi in posodobitvi Direktive o varnosti in zdravju pri delu (89/391/EGS).

„Potrebujemo visokokakovostno delovno okolje, ki ne bo povzročalo telesnega ali duševnega trpljenja. Potrebujemo posebno direktivo EU o psihosocialnih tveganjih," je prepričan **José Antonio Moreno Díaz**.

Predsednik EESO **Oliver Röpke** je dejal: „Naš odbor si prizadeva prispevati k napredku socialne agende EU ter oblikovanju trajnostne in konkurenčne Evrope, primerne za 21. stoletje. To med drugim pomeni dostojne razmere na trgu dela, podporo vključevanju delavcev in boj proti prekarnemu delu." (ll)

Evropska kartica ugodnosti za invalide kot jamstvo za svobodo gibanja

Evropska kartica ugodnosti za invalide, ena glavnih prednostnih nalog invalidskega gibanja, bo invalidom omogočila uveljavljanje njihove pravice do svobode gibanja v EU na enaki osnovi kot drugim osebam.

EESO pozdravlja pobudo za evropsko kartico ugodnosti za invalide, ki jo je uvedla Evropska komisija, da bi invalidom pomagala pri svobodnem gibanju in bivanju v Evropski uniji.

Vendar je EESO v mnenju, sprejetem na plenarnem zasedanju aprila, opozoril, da bo kartica uspešna le, če bodo države članice vzajemno priznavale status invalida. Trenutno tega ne počnejo, zaradi česar so invalidi med potovanji v druge države prikrajšani za podporne ukrepe. To je huda omejitev njihove svobode gibanja, temeljne vrednote EU.

Poročevalec za to mnenje **Ioannis Vardakastanis** je ob tem povedal: „Trenutno imamo prvo- in drugorazredne evropske državljane. Prvi so tisti, ki lahko potujejo v drugo državo članico, tam delajo, študirajo ali dobijo prebivališče, drugi pa tega ne morejo. Evropska kartica ugodnosti za invalide bo te ovire odpravila."

EESO je v mnenju zapisal, da je ta kartica ena glavnih prednostnih nalog invalidskega gibanja, ki že dolgo poziva k njeni uvedbi. Priporočil je, naj se kartica uvede z uredbo, saj je primernejši instrument, ki bi zagotovil njeno skladno in enotno uporabo ter preprečil različno izvajanje na nacionalni ravni.

Sprejeti je treba tudi dopolnilne ukrepe, da bi bili promet, storitve in zgradbe dostopni vsem, osebne podatke na kartici pa bi bilo treba zaščititi z uredbo o varstvu podatkov. Kartica se bo torej uporabljala kot evropski potni list za invalide.

Po mnenju EESO bo države članice prisilila k izboljšanju sedanjih sistemov, ki temeljijo predvsem na medicinskem pristopu k invalidnosti, ter njihovi uskladitvi z modeli, ki jih določa Konvencija ZN o pravicah invalidov.

Da bi bila kartica uspešna, je EESO pozval k obsežnemu vključevanju invalidov in njihovih organizacij v vse faze njenega uvajanja in spremljanja.

Pozval je tudi k temu, naj bo evropska kartica ugodnosti za invalide ločena od evropske parkirne karte. To bi invalidom olajšalo uporabo javnih prometnih sredstev in dostop do javnih storitev. (ll)

Za u?inkovit socialni dialog sta potrebna politi?na volja in zavezanost

EESO meni, da so predlogi Komisije za krepitev socialnega dialoga v državah članicah in EU pravočasni in potrebni, vendar poziva k dodatnim ukrepom. Potrebno je storiti več za izboljšanje posvetovanj s socialnimi partnerji na nacionalni ravni, pokritosti s kolektivnimi pogajanji na evropski in nacionalni ravni ter izvajanja sporazumov socialnih partnerjev.

Evropski ekonomsko-socialni odbor pozdravlja nedavno pobudo Evropske komisije za krepitev in spodbujanje socialnega dialoga v EU. Vendar obenem izpostavlja nekatera vprašanja, ki jih je treba obravnavati, da bi bil dialog na nacionalni in evropski ravni vsebinski in učinkovit.

EESO je v mnenju, sprejetem na aprilskem plenarnem zasedanju, preučil nedavno sporočilo Komisije o krepitvi socialnega dialoga in predlog za priporočilo Sveta o tej temi.

EESO opozarja, da pozitivni rezultati socialnega dialoga ne bi smeli biti samoumevni, in Komisiji predlaga, naj preuči uspešne nacionalne, regionalne in sektorske modele ter ugotoviti razloge za njihovo uspešnost.

„Prizadevanja Komisije za krepitev socialnega dialoga je treba pozdraviti. Hkrati v mnenju priporočamo nadaljnje ukrepe, na primer za izboljšanje tristranskega socialnega dialoga na nacionalni ravni, izboljšanje pokritosti s kolektivnimi pogajanji in uporabo direktiv Sveta za oblikovanje jasnih pravil za izvajanje sporazumov socialnih partnerjev," je pojasnila poročevalka za mnenje **Pekka Ristelä**.

EESO meni, da mora učinkovit socialni dialog vključevati reprezentativne in legitimne socialne partnerje z znanjem, tehničnimi zmogljivostmi in pravočasnim dostopom do informacij. Prav tako je zanj potrebna politična volja in zavezanost sodelovanju v socialnem dialogu. Treba je spoštovati avtonomijo in pravice socialnih partnerjev, kot sta pravica do svobode združevanja in kolektivnih pogajanj, ter omogočiti pravni in institucionalni okvir.

„Menimo, da je predlagano priporočilo ustrezen instrument za podporo procesu, če vsebuje jasne in učinkovite določbe o spremljanju, ki jih je prvotno predlagala Komisija. Iz razprav med državami članicami je razumeti, da je to že od samega začetka problem. Končno besedilo priporočila bo preizkus resnične politične volje za dejansko okrepitev procesa," je dejala soporočevalka **Maryia Mincheva**.

Glede na to da so tristranski socialni dialogi v nekaterih državah članicah bolj formalni kot vsebinski, EESO predlaga vzpostavitev skupnega učinkovitega okvira za vključevanje socialnih partnerjev na nacionalni ravni. Komisiji predlaga, naj ukrepa v primerih, ko socialni partnerji niso dejansko vključeni.

EESO poleg tega opozarja, da gre pri civilnem dialogu, ki zajema večji nabor tem in deležnikov, za ločen proces. To razlikovanje bi bilo treba upoštevati tudi pri podpori za krepitev zmogljivosti socialnih partnerjev in civilne družbe. (ll)

EESO poziva k metaverzumu, ki bo eti?en in varen tako za podjetja kot družbo

Evropski ekonomsko-socialni odbor je na aprilskem plenarnem zasedanju sprejel mnenje o vplivu metaverzuma na družbo. V njem je poudarjeno, da mora EU hitro obravnavati priložnosti in tveganja, povezana z metaverzumom, da bi bilo virtualno okolje vključujoče in varno.

Metaverzum se je že pokazal za obetavnega pri zagotavljanju stroškovno učinkovitih rešitev, hitrejše proizvodnje, boljše kakovosti, manjših tveganj in večje učinkovitosti. Obeta tudi z vidika blaženja vplivov okolje, saj omogoča delo na daljavo ter zmanjšuje potrebo po fizičnih potovanjih in emisije ogljika.

Poročevalec za to mnenje, **Martin Böhme**, je poudaril, da bodo „metaverzum in virtualni svetovi precej vplivali na naše življenje, s tem pa se pojavljajo tako priložnosti kot morebitne pasti, ki jih je treba predvideti".

Virtualni svetovi so lahko povezani z več tveganji, zlasti za otroke in ranljive skupine. Odbor poziva operaterje platform, naj vzpostavijo stroge nadzorne mehanizme za filtriranje in odstranjevanje škodljivih vsebin ter zaščitne ukrepe za preprečevanje nadlegovanja, zlorab in izkoriščevalskega ravnanja. Med pomisleki, ki jih navajajo uporabniki, so tudi odvisnost ter vprašanja zasebnosti in duševnega zdravja.

Poleg tega veljavna zakonodaja morda ne ureja zadostno virtualnih svetov. EESO poziva institucije EU, naj poskrbijo, da bo metaverzum skladen z zakonodajo, ki velja v resničnem svetu, in davčnimi pravili ter da se sprejmejo ustrezni ukrepi za obravnavanje njegovih posebnih potreb.

V mnenju je izpostavljeno, da ima industrijski metaverzum velik potencial za evropska podjetja, ki želijo optimizirati svoje poslovanje, zbirati podatke in povečati uspešnost. Med izzivi v industriji so potreba po večjem sprejemanju teh novih tehnologij, prekvalifikaciji delovne sile ter zagotavljanju etične in varne izkušnje.

„Za vzpostavitev metaverzuma za podjetja so potrebne posebne veščine, zato si mora Evropa prizadevati, da bo vnovič postala gostoljubno okolje za raziskovalce, če želi ostati korak pred konkurenco," je dejal soporočevalec **Hervé Jeannin**.

EESO trenutno pripravlja še eno mnenje o metaverzumu, ki naj bi bilo sprejeto v drugi polovici leta. (gb)

Okolju prijazen promet mora biti finan?no sprejemljiv in družbeno izvedljiv

Dolgoročno trajnostni promet je mogoč, vendar le, če si ljudje, industrija in prometni sektor prizadevajo za dva cilja: 90-odstotno zmanjšanje emisij v prometnem sektorju do leta 2050 in zavezo za uporabo dogovorjenih načinov in sredstev za dosego končnega rezultata.

To je bilo sporočilo iz mnenja EESO, ki sta ga pripravila **Stefan Back** in **Mateusz Szymański** in je bilo sprejeto na plenarnem zasedanju 27. aprila 2023.

Da bi dosegli cilj dolgoročnega zelenega prometa, „mora biti prehod privlačen in realističen ter s tem sprejemljiv za državljane in podjetja s treh vidikov: finančnega, socialnega in praktičnega," je dejal **g. Back**.

„To je edini način, da naša družba dejavno podpre prehod, sicer tveganje ni samo neuspeh, temveč v najhujšem primeru družbeni nemiri," je dodal **g. Szymański**.

EESO poleg tega meni, da morajo biti za uspeh prehoda izpolnjeni nekateri pogoji.

Podjetja morajo predvsem čutiti, da niso preobremenjena s stroški in da bodo ohranila konkurenčnost, tako znotraj EU kot po svetu.

Poleg tega morajo zaposleni prehod doživljati kot sprejemljiv in imeti možnost, da se na socialno sprejemljiv način prilagodijo novim delovnim pogojem.

Predvsem pa je treba državljanom tako v aglomeracijah kot na podeželju zagotoviti dostop in mobilnost po razumni ceni in pod dobrimi splošnimi pogoji. (mp)

Evropski semester: obsežno posvetovanje z organizirano civilno družbo je pokazalo, da je potrebna temeljita reforma

EESO je ponovno pozval k prenovi evropskega semestra in k sprejetju uredbe EU, s katero bi vključitev civilne družbe v cikel postala obvezna.

EESO je v mnenju, o katerem je razpravljal in ki ga je sprejel na aprilskem plenarnem zasedanju, poudaril, da bi morale gospodarske reforme temeljiti na socialnih dejavnikih in ne več zgolj na gospodarskih kazalnikih. Obenem je poudaril, da je treba revidirati tudi proces priporočil za posamezne države, da bi države članice spodbudili k prevzemanju vodilne vloge pri njihovem izvajanju.

Evropski semester je vsakoletni polletni cikel usklajevanja ekonomskih, socialnih in fiskalnih politik med državami članicami, ki spremlja tudi nacionalne načrte za okrevanje in odpornost. Čeprav ima semester od uvedbe leta 2011 pomembno vlogo, so se pokazale tudi precejšnje pomanjkljivosti.

EESO v tem mnenju vnovič poziva k reformi evropskega semestra, da bi okrepili njegovo preglednost in demokracijo, vključenost organizirane civilne družbe in učinkovitost njegovega delovanja. EESO priporoča naslednje:

- pregled, dopolnitev in uskladitev obstoje?ih sistemov kazalnikov, kar bi pripomoglo k izboljšanju postopkov ocenjevanja;
- priporo?ila za posamezne države, kot eden glavnih instrumentov evropskega semestra, bi morala zajemati obdobje treh let z letnimi ocenami in pregled, njihovo izvajanje in financiranje pa bi bilo treba povezati s prora?unom EU, kar bi bila najboljša spodbuda za zagotovitev skladnosti;
- socialne partnerje in organizacije civilne družbe bi bilo treba vklju?iti s strukturiranim uradnim postopkom posvetovanja, za kar bi moral imeti poseben organ zakonsko dolo?ene pristojnosti. V tem postopku bi morali imeti pomembno vlogo tudi obstoje?i nacionalni ekonomsko-socialni sveti;
- na?ela in splošne zna?ilnosti strukturiranega in stalnega vklju?evanja organizirane civilne družbe v razli?ne faze evropskega semestra bi bilo treba opredeliti v uredbi EU.

Sporočilo za javnost

Celotno mnenje (tk)

Ruske dejavnosti v Ukrajini bi bilo treba v skladu s pravom EU obravnavati kot ekocid

Vojna v Ukrajini je povzročila precejšnjo čezmejno okoljsko škodo in veliko zaskrbljenost. EESO poziva, naj se dejavnosti Rusije v skladu s pravom EU obravnavajo kot kazniva dejanja, in opozarja na potrebo po zaščiti okolja za varstvo temeljih pravic.

Ekosistemi Ukrajine so močno poškodovani. Uničene so velike površine gozdov, zrak in voda pa sta onesnažena. To ogroža njeno bogato biotsko raznovrstnost, ekosisteme, človekovo zdravje in kmetijsko proizvodnjo. EESO se tako kot Evropski parlament zavzema za to, da bi bil ekocid v skladu s pravom EU priznan kot kaznivo dejanje, da bi Rusija prevzela odgovornost in da bi se preprečile prihodnje okoljske

katastrofe.

Poročevalka **Ozlem Yildirim** je ob tem povedala: „EESO poudarja, da je treba zaradi varstva temeljnih pravic v Evropski uniji in drugod nujno izboljšati varstvo okolja. To je še toliko bolj nujno glede na hudo okoljsko škodo, ki jo povzroča vojna v Ukrajini.“

Odbor poziva tudi k ukrepom za popis in oceno posledic, pri čemer je treba zagotoviti pravno varstvo, prevzem odgovornosti in pravično povojno okrevanje v skladu z mednarodnimi standardi.

Pravica do zdravega okolja je bistvena za socialno in ekonomsko blaginjo, saj so mnoga delovna mesta odvisna od zdravega podnebja. EESO poziva države članice in institucije, naj okrepijo pravna orodja in prizadevanja za zaščito pravice do zdravega okolja, zlasti glede na krhko stanje ekosistemov, ki je postalo vidno med konfliktom v Ukrajini. (ks)

EESO obiskal vzor?no vas v južni Nem?iji, ki se ponaša s proizvodnjo trajnostne energije

Člani so si lahko pobliže ogledali sofisticiran ekosistem, ki varuje okolje, spodbuja uspešno gospodarstvo, podpira prakse krožnega gospodarstva v kmetijstvu in krepi socialno kohezijo.

Delegacija članov Evropskega ekonomsko-socialnega odbora (EESO) je 5. maja obiskala vas Wildpoldsried, ki se ponaša s proizvodnjo trajnostne energije, v nemški deželi Allgäu.

Vas je znana po uspešni uporabi lokalno proizvedene energije iz obnovljivih virov in močni udeležbi javnosti.

Na člane EESO je naredila velik vtis njena infrastruktura, ki vključuje vetrne turbine, bioplinarno, kogeneracijsko elektrarno z lokalnim ogrevalnim omrežjem in fotovoltaični sistem z baterijo.

Inovativni in trajnostni pristop vasi je odličen primer sofisticiranega ekosistema, ki varuje okolje, spodbuja uspešno gospodarstvo, podpira prakse krožnega gospodarstva v kmetijstvu in s sodelovanjem državljanov pospešuje socialno kohezijo.

Obisk je bil za EESO še posebej zanimiv, saj je njegovo poslanstvo svetovati institucijam EU glede vprašanj civilne družbe in si prizadevati premostiti vrzel med družbenim udejstvovanjem in politikami EU. (ks)

NOVICE SKUPIN

30 let enotnega trga: kriti?ni pregled EESO

Pripravil Felipe Medina, član skupine delodajalcev v EESO

Evropska unija praznuje 30 let enotnega trga, ki z zagotavljanjem prostega pretoka blaga, storitev, kapitala in ljudi državljanom omogoča študij, življenje, nakupovanje in delo v kateri koli državi članici EU. Brez pretiravanja lahko rečemo, da je enotni trg bistvo Evropske unije. Je pomemben instrument, ki je omogočil odpravo političnih, socialnih in gospodarskih meja, da bi se približali evropskemu državljanstvu in identiteti.

Evropska unija in ves svet sta bila v zadnjih letih izpostavljena dogodkom, ki nas silijo k razmisleku o tem, kako ustvariti odpornejši enotni trg, ki bi bil manj odvisen od zunanjega sveta. Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) je to vprašanje obravnaval v mnenju INT/1011 – 30 let enotnega trga: kako izboljšati njegovo delovanje, ki ga je sprejel na aprilskem plenarnem zasedanju.

V besedilu mnenja izstopa ena od ključnih besed za prihodnost Evropske unije, tj. konkurenčnost. V mnenju je poudarjeno, da je treba ustvariti enake konkurenčne pogoje za podjetja „s spodbujanjem rasti in pravične konkurenčnosti, pa tudi z ustvarjanjem podjetjem in družbi prijaznega okolja“. Glavna skrb EESO so težave, povezane s pomanjkljivostmi enotnega trga, ki vplivajo na konkurenčnost in trajnostnost podjetij.

Vsi, ki sodelujejo pri oblikovanju Evropske unije, morajo mlajše generacije ozaveščati o pomenu ukrepov, ki so že bili sprejeti, da bi ustvarili to, kar imamo danes, pa tudi opozarjati na tveganja, s katerimi se sooča enotni trg, in poskušati oblikovati smernice za njihovo odpravo ter nadaljnji napredek v smeri močnejše in trdnejše skupne prihodnosti.

Celotni članek je voljo na povezavi: https://europa.eu/!PHPc3R

Petdeset let boja za delavce

Pripravila skupina delojemalcev v EESO

Veliko članov skupine delojemalcev v EESO je sodelovalo na slovesnostih ob 50-letnici Evropske konfederacije sindikatov (ETUC).

Slovesnosti so potekale od 23. do 26. maja 2023 v Berlinu (Nemčija) v okviru kongresa ETUC.

Z ETUC je povezana večina sindikalnih organizacij, zastopanih v skupini delojemalcev v EESO. Ta bo v naslednjih letih še naprej nadgrajevala sodelovanje z ETUC, kar je ena od njenih prednostnih nalog, saj sta dolgoletni naravni zaveznici pri spodbujanju in zaščiti interesov delavcev.

Člani skupine delojemalcev in njena nova predsednica **Lucie Studničná** so se na kongresu udeležili ključnih pogovorov o vprašanjih, kot so prenova sindikatov, prihodnost dela in prihodnost Evrope. Visoko na

dnevnem redu je bilo tudi vprašanje bližnjih evropskih volitev: sindikalno usklajevanje in usklajevanje med skupino delojemalcev in ETUC bosta pomembna dejavnika mobilizacije, da bi ljudje po vsej EU volili za progresivne demokrate.

Med drugimi ključnimi vprašanji, o katerih so razpravljali, so bili regulacija umetne inteligence na delovnem mestu, izvajanje direktive o enakem plačilu v celoti, uresničevanje dvojnega prehoda tako, da bo pravičen za vse delavce, ter povečanje članstva v sindikatih, da bi ustavili razraščanje skrajne desnice.

Na kongresu je bilo izvoljeno novo vodstvo ETUC, sprejeta pa sta bila tudi manifest in akcijski program ETUC za obdobje 2023–2027. (mg)

Kako ustvariti odporne in vzdržne sisteme zdravstvenega varstva in oskrbe v Evropi: izkušnje s pandemijo COVID-19

Pripravila skupina organizacij civilne družbe v EESO

Zdravstveno varstvo se mora osredotočati na človeka; ceniti ga moramo kot naložbo v družbo, ne pa jemati kot „strošek“. Takšen je bil zaključek udeležencev konference, ki jo je v Evropski hiši v Stockholmu 25. maja 2023 pripravila skupina organizacij civilne družbe Evropskega ekonomsko-socialnega odbora.

Da bi to dosegli, moramo spremeniti razmišljanje tako s socialnega kot gospodarskega in političnega vidika. Sodelovanje med pandemijo COVID-19 morajo države članice EU nadgraditi, združiti sile in ustvariti odporne in vzdržne sisteme zdravstvenega varstva in oskrbe, v katerih nihče ne bo prezrt, delo zdravstvenih delavcev, oskrbovalcev, organizacij civilne družbe in prostovoljcev pa bo cenjeno.

Konference se je udeležilo približno 90 predstavnikov civilne družbe ter nacionalnih in evropskih institucij.

Predsednik skupine organizacij civilne družbe **Séamus Boland** je v uvodnem govoru spomnil, da imajo državljani EU pravico dostopa do cenovno dostopnega in kvalitetnega zdravstvenega varstva. Glede tega so se strinjale vse države članice EU, ki so leta 2017 sprejele evropski steber socialnih pravic, je dejal g. Boland in dodal, da so to leta 2021 ponovili tudi državljani, ko so se na Konferenci o prihodnosti Evrope zavzeli za „pravico do zdravja“. G. Boland je tudi poudaril, da je za zagotovitev kakovostnega zdravstvenega varstva za najranljivejše – starejše, mlade in invalide – nujno vzpostaviti odporne in kakovostne sisteme zdravstvenega varstva in oskrbe.

Lena Hallengren, poslanka in nekdanja švedska ministrica za zdravje in socialno politiko (2019–2022), je v svojem govoru spregovorila o ukrepih, ki jih je v odziv na pandemijo sprejela švedska vlada. „Odločili smo se za ukrepe, zaradi katerih so mednarodni mediji Švedsko pogosto opisovali kot nenavadno,“ je dejala. „Vendar smo videli, da so imeli sprejeti ukrepi zadosten učinek, če so ljudje ohranjali medosebno razdaljo in niso hodili v javne prostore. Ko so druge države zaprle svoje šole, so bile naše odprte. Zavedali smo se namreč, kako pomembna je šola za vzgojo otrok in mladih, zlasti za tiste iz družin z najnižjimi dohodki.“

Branje lahko nadaljujete na naši spletni strani.

SOON IN THE EESC/CULTURAL EVENTS

Dan odprtih vrat EU 2023: ponovno toplo pozdravljamo naše obiskovalce

Dom organizirane civilne družbe v Evropi je v letu svoje 65. obletnice ponovno odprl vrata obiskovalcem.

Po treh letih praznovanja dneva Evrope po spletu je EESO v soboto, 6. maja, ob vsakoletnem medinstitucionalnem dnevu odprtih vrat ponovno pozdravil obiskovalce v svojih prostorih.

EESO kot dom organizirane civilne družbe v Evropi v letu 2023 praznuje 65. obletnico delovanja. Ponovno odprtje njegovih vrat je bilo zato še bolj slovesen dogodek kot običajno.

Med številnimi dejavnostmi, ki so se jih obiskovalci lahko udeležili od 10.00 do 18.00, so bili glasba v živo, digitalni kvizi, kolo sreče, lovljenje račk, karikaturist, animacijski kotiček za otroke, simulacija hitrega glasovanja o hitrosti s člani, kratek klepet s člani in celo z novim predsednikom EESO, ki je pozdravil obiskovalce in prostovoljce ter se z njimi pogovarjal.

Te dejavnosti, razvedrilo in topla gostoljubnost članov in več kot 60 uslužbencev EESO, ki so ta dan prostovoljno sodelovali pri organizaciji dogodka, so v prostore Odbora pritegnili skoraj 2300 obiskovalcev.

Slike z dogodka si lahko ogledate s klikom na to povezavo. (sp)

Sodelovanje EESO na Evropski prireditvi za mlade v Strasbourgu

EESO je na Evropski prireditvi za mlade 9. junija 2023 v Strasbourgu organiziral delavnico.

Delavnica EESO je bila priložnost za predstavitev priporočil dijakov, ki so se udeležili osrednjega letnega dogodka EESO za mlade Vaša Evropa, vaš glas!, ki je potekal 23. in 24. marca 2023.

Dva dijaka, ki sta se udeležila tega dogodka, sta ob podpori člana EESO predstavila zmagovalne predloge skupščine mladih in v odprti razpravi z občinstvom nadalje preučila možnosti za njihovo izvajanje.

Dogodek Vaša Evropa, vaš glas!, ki se osredotoča na mladinske politike in pobude za ozaveščanje mladih, je bil še ena priložnost, da se njegovim udeležencem in mladim na splošno pokaže, da se njihov glas upošteva na ravni EU.

Več informacij o dogodku Vaša Evropa, vaš glas! in priporočilih, ki so bila predstavljena na letošnjem dogodku, najdete na tej povezavi. (sp)

Nastop Teatra Navpaky, ki je potekal v živo v EESO, je zdaj na voljo na videoposnetku.

Videoposnetek vrhuncev glasbene predstave „There, out of sight“, ki je poklon boju Ukrajincev za demokracijo in svobodo, so zdaj na voljo za ogled na spletnem mestu EESO.

Predstava poljske gledališke skupine Theatre Navpaky obeležuje junaštva Ukrajincev, tako da v pesmih pripoveduje njihove zgodbe. Gre za devet pesmi o mladih, ki se soočajo z različnimi življenjskimi izkušnjami v okolju, ki odraža trenutno dogajanje v Ukrajini.

S predstavo želijo pokazati, da ljudje, ki se pogumno borijo za svobodo, niso veličastni bronasti kipi, temveč navadni ljudje iz mesa in krvi, ki imajo svoja življenja, veselja in dileme.

Nastopili so med zaključnim zasedanjem letnega dogodka EESO za mlade „Vaša Evropa, vaš glas!“ 24. marca. Pesmi so izvedli v ukrajinščini, z angleškimi podnapisi.

EESO je želel s to pobudo poudariti, kako pomembno je prisluhniti mladim ter izrazil podporo in solidarnost Odbora z ukrajinskim ljudstvom v teh težkih časih.

Ogled videa (dm)

EESO se je pridružil ekipi EU na letošnjem 20-kilometrskem teku po Bruslju, da bi zbrali sredstva za ?lovekove pravice

V nedeljo, 28. maja 2023, se je Odbor skupaj z drugimi institucijami EU udeležil 43. dobrodelnega teka, ki je med najbolj priljubljenimi športnimi dogodki v belgijski prestolnici.

Množičnega športnega dogodka se je udeležilo več kot 40.000 tekačev in pohodnikov iz 89 držav.

Ekipa EU je zbirala sredstva za organizacijo za človekove pravice Amnesty International.

Podpredsednik EESO, pristojen za komuniciranje, **Laurenţiu Plosceanu** je skupaj s predsednico Evropskega parlamenta **Roberto Metsola** in predstavnikom Evropske komisije **Stefaanom De Rynckom** dal znak za začetek četrtega dela teka.

Laurenţiu Plosceanu je poudaril, da so institucije EU z aktivnim sodelovanjem na dogodku izkazale podporo demokraciji in človekovim pravicam, množico tekmovalcev pa je primerjal s cunamijem 40.000 državljanov, ki tečejo za mir, demokracijo, človekove pravice in vrednote EU.

Teka se je udeležila tudi 60-članska ekipa pripravnikov v EESO, da bi v sodelovanju z nevladno organizacijo *Promote Ukraine* in Nacionalnim svetom za športno rehabilitacijo zbrala sredstva za pomoč veteranom vojne v Ukrajini. Sredstva bodo namenjena financiranju rehabilitacijskih programov.

Dogodek je organiziralo združenje *Syndicat d'Initiative – Bruxelles Promotion 1886*, udeležil pa se ga je tudi belgijski predsednik vlade **Alexander De Croo**, ki je tekel za belgijski Rdeči križ. (at)

Uredniški odbor

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Daniela Marangoni (dm)

Avtorji prispevkov

Millie Tsoumani (mt)
Daniela Marangoni (dm)
Daniela Vincenti (dv)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Katerina Serifi (ks)
Katharina Radler (kr)
Laura Lui (ll)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanas (mg)
Margarida Reis (mr)
Pablo Ribera Paya (prp)
Shah Parminder (sp)
Thomas Kersten (tk)

Splošna koordinacija

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Technical support
Bernhard Knoblach (bk)
Joris Vanderlinden (jv)

Naslov

Evropski ekonomsko-socialni odbor
Stavba Jacques Delors, Rue Belliard/
Belliardstraat 99, 1040 Bruxelles/Brussel,
Belgique/België
Tel. +32 2 5469476
E-naslov: eescinfo@eesc.europa.eu

EESO info izide devetkrat letno ob plenarnih zasedanjih Odbora. ?Na voljo je v 23 jezikih.
EESO info ni uradno poro?ilo o delu EESO. Ti dokumenti so objavljeni v Uradnem listu Evropske unije in drugih publikacijah Odbora.
Reprodukcija je dovoljena z navedbo vira (EESO info) in pod pogojem, da se povezava pošlje uredniku.).

07/2023